

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Μελέκ θα πει άγγελος

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ

*

ΧΡΥΣΟΣ, ΛΙΒΑΝΙ ΚΑΙ ΣΜΥΡΝΗ,
Ίκαρος, 1997

ΓΛΩΣΣΑ ΑΠΟ ΜΑΡΜΑΡΟ,
Ελληνικά Γράμματα, 2005

Η ΓΕΥΣΗ ΤΗΣ ΕΡΗΜΟΥ,
Εκδόσεις Πατάκη, 2012

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Μελέκ θα πει άγγελος

Μυθιστόρημα

Θέση υπογραφής δικαιούχου δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας
εφόσον αυτή προβλέπεται από τη σύμβαση

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Σύγχρονη ελληνική λογοτεχνία
Πεζογραφία – 365

Ιφιγένεια Θεοδώρου, *Μελέκ θα πει άγγελος*
Υπεύθυνος έκδοσης: Κώστας Γιαννόπουλος
Επιμέλεια-Διόρθωση: Μαρίνα Κολιτσοπούλου
Σελιδοποίηση: ΦΑΣΜΑ ΑΦΟΙ Καπένη Ο.Ε.
Φιλμ-Μοντάζ: Κέντρο Γρήγορης Εκτύπωσης
Copyright© Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ (Εκδόσεις Πατάκη)
και Ιφιγένεια Θεοδώρου, Αθήνα, 2014

Πρώτη έκδοση από τις εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2001

Νέα έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Ιούνιος 2015

Κ.Ε.Τ. 9653 Κ.Ε.Π. 410/15

ISBN 978-960-16-6173-5

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ.

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 801.100.2665, 210.52.05.600, ΦΑΞ: 210.36.50.069

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚ/ΜΑ: ΚΟΥΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ – ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ), 57009 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, Τ.Θ. 1213,

ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, 2310.75.51.75, ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Στη Μαρία και στον Εγκίν

Περιεχόμενα

Ο φύλακας των πεθαμένων	11
Από την Αθήνα στη Σύρνη	31
Για τον καμπούρη	41
Σαν φλεγόμενη βάτος	55
Το νερό μάς δείχνει τον δρόμο	68
Πώς μιλάει έτσι η σιωπή!	85
Ο πειρατής	88
Η καρδιά που μεγαλώνει	102
Μαρμελάδα βερίκοκο	115
Σαν τον Λούκυ Λουκ	121
Ας φτιάξουμε τις αναμνήσεις μας	135
Στην προκυμαία της Σαλονίκης	145
Τα δείπνα που δεν είναι ερωτικές νύχτες	151
Αυτή που πέθανε από έρωτα	167
Όλα θ' αλλάξουν αύριο...	176
Μια βαθιά μπλε θάλασσα	184
«Πατρίς έστι...»	197
Μελék του ουρανού!	206
Ο φωτογράφος του Πέρα	216

Μια κοκκινოსκουφίτσα στο δάσος.	222
Με την καρδιά τα βλέπεις τα καράβια	235
Χωρίς υστερόγραφο.	246
Διαχείριση κρίσεων	256
Επενδύσεις στον έρωτα	264
Μια ιστορία αγάπης.	271
Η μνήμη και η πίστη ακονίζονται	283
Η τριανταφυλλιά που ταξιδεύει	292
Περιμένοντας τα ουράνια τόξα.	297
Ένα κομμάτι θάλασσας μονάχα	305
Μην ψάξεις... Ήταν έρωτας!	312

Τα δείπνα που δεν είναι ερωτικές νύχτες

ΕΙΧΕ ΣΤΟΛΙΣΕΙ τον Επιτάφιο στη Σμύρνη και βρέθηκε ξαφνικά να κάνει Ανάσταση στην Ξάνθη. Αντί για τις αρχαιότητες της Εφέσου και της Μιλήτου, θα επισκεπτόταν αύριο την ορεινή Ροδόπη. Ενώ ανυπομονούσε να δει στην Πέργαμο το σημάδι που άφησε το βίαιο ξεφύτεμα του ναού του Δία, θα μοιραζόταν το πένθος ενός παιδιού μπροστά στον τάφο μιας άγνωστης γυναίκας. Τι ταξίδι!

Η κούραση τέντωνε τα μέλη και την αντοχή της. Η ελαστικότητα στη ζωή της την πονούσε. Σε όλη τη διάρκεια της λειτουργίας, στητή ανάμεσα στον Ορέστη και τον Ζωΐδη, λαχταρούσε έναν λυτρωτικό ύπνο που θα την απάλλαζε από το φλύαρο ξόδεμα της υπόλοιπης νύχτας.

Η επανάληψη της επαγγελματικής ευσυνειδησίας, τα χαμένα βράδια γύρω από πανομοιότυπα τραπέζια.

«Αν τα μισά από αυτά τα δείπνα ήταν ερωτικές νύχτες, θα ήμουν ευτυχισμένη!...» της είχε εκμυστηρευτεί κάποτε η σύζυγος ενός ξένου διπλωμάτη.

Πριν καθίσουν στο τραπέζι, γλίστρησε στο δωμάτιο των κοριτσιών. Ζήλεψε τον ύπνο τους, τα παραδομένα κορμάκια τους.

Στο σαλόνι του Ζωΐδη η ατμόσφαιρα παραμένει γιορτινή. Ο νομάρχης, ένας βουλευτής της περιοχής, ένας καθηγητής του Πανεπιστημίου της Ξάνθης, μια γιατρός φτιάχνουν παρέα όμορφα δουλεμένα στον ιστό της πόλης. Τα θέματα γνωστά. Η ακριτική Θράκη, η μουσουλμανική μειονότητα, τα σχολεία των ορεινών περιοχών, οι ψευτομουφτήδες, αλλά και το ψάρεμα, το κυνήγι...

Η Λουκία περιμένει με ετοιμότητα τις χλιαρές επιθέσεις των γυναικών που συμπληρώνουν την ομήγυρη. Για την ενδιαφέρουσα ζωή της στην Ευρώπη, για τις εντυπώσεις της από την πόλη τους... Όλα προκαθορισμένα όπως οι θέσεις στο τραπέζι. Ο Ζωΐδης τίμησε τον πρόσβη δίνοντάς του την πρώτη θέση, στην κορυφή του τραπεζιού. Κράτησε τη Λουκία στ' αριστερά του.

Τα καινούρια πρόσωπα μονοπωλούν το ενδιαφέρον όταν οι κεφάτοι συνδαιτυμόνες κάθονται κοντά ο ένας στον άλλο. Η σούπα καταπραΰνει την κούραση, το καλό κρασί διώχνει προς στιγμήν τη νύστα. Η γεύση στον ουρανίσκο και το μπρούντζινο φέγγος της Λουκίας ξυπνούν τις αισθήσεις.

—Πραγματικά κάνετε μια ενδιαφέρουσα ζωή, παρατηρεί ο βουλευτής και η γυναίκα του καθηγητή προσθέτει με ενθουσιασμό:

—Συναρπαστική, θα έλεγα!

—Τσιγγάνοι πολυτελείας! σχολιάζει ο καθηγητής.

Επιδοκιμάζουν σχεδόν όλοι κουνώντας το κεφάλι.

—Οι τσιγγάνοι είναι ελεύθεροι... ακούγεται να λέει η Λουκία.

Ερωτηματικά βλέμματα τη διαπερνούν από όλες τις

πλευρές. Τα μάτια του Ορέστη γελούν πίσω από τα γυαλιά του.

—Ο σωστότερος όρος είναι πλασιέ! επιμένει η Λουκία.

—Πλασιέ; τολμάει να ρωτήσει ο νομάρχης.

Όλοι αφήνουν τα κουτάλια τους στα πιάτα.

—Τι πουλάτε; ρωτάει με απογοήτευση η γυναίκα του καθηγητή.

—Δεν πουλάμε τίποτα. Δειγματίζουμε την αξιοπιστία της Ελλάδας και τις επιδόσεις της, σ' όλο τον κόσμο...

Ο Φιλονίκης εντυπωσιασμένος προσθέτει για να ελαφρύνει λίγο την ατμόσφαιρα:

—Με ελάχιστα ποσοστά φυσικά...

—Και με σκληρό αφεντικό, συμπληρώνει ο πρέσβης. Μην ξεχνάτε ότι ακόμα και οι τσιγγάνοι είναι ελεύθεροι να πάνε όπου θέλουν.

—Δηλαδή εσείς, κύριε Ζωίδη, δεν επιλέξατε να έρθετε στην Ξάνθη; ρωτάει η σύζυγος του βουλευτή.

—Ήταν μια ευτυχής εξαίρεση, κυρία μου... λέει ο Φιλονίκης.

—Η Θράκη κάποτε ήταν τόπος εξορίας, παραπονιέται ο νομάρχης.

—Στην εξορία έχουν γραφτεί αριστουργήματα... του απαντάει η Λουκία.

—Η εξουσία όμως ασκείται στο κέντρο, μπαίνει στην κουβέντα και η γιατρός. Και το κέντρο δυστυχώς αδιαφορεί για τα προβλήματα της περιφέρειας. Στον δικό μου τομέα αντιμετωπίζουμε μεγάλο θέμα με τις γυναίκες των ορεινών περιοχών. Η απομόνωση επιτείνει τον

δευτερεύοντα ρόλο τους. Δουλεύουν σκληρά, χωρίς να απολαμβάνουν. Οι αλλεπάλληλες μητρότητες στραγγίζουν το σώμα τους, τα νέα κορίτσια φαίνονται γριές. Ο ρόλος τους είναι μηδαμινός...

—Χρειάζεται ενημέρωση... Η τηλεόραση θα βοηθήσει... λέει ο πρέσβης.

—Τα χωριά της ορεινής Ροδόπης πιάνουν δύσκολα την ελληνική τηλεόραση...

—Είναι θέμα ενός απλού αναμεταδότη... παρεμβαίνει ο καθηγητής. Έχουμε κάνει μελέτες.

—Τι γίνεται με τις γυναίκες; ρωτάει με ενδιαφέρον η Λουκία παρατηρώντας προσεκτικά τη γιατρό.

—Οι μουσουλμάνες βρίσκονται στριμωγμένες ανάμεσα στον παραδοσιακό τους ρόλο και στα μηνύματα της εξέλιξης. Είμαστε στον καινούριο αιώνα κι ένα μεγάλο ποσοστό του γυναικείου πληθυσμού στερείται μόρφωσης. Το δημοτικό αρκεί; Ποια μορφωμένη μητέρα σταματάει την κόρη της από το σχολείο; Ο γάμος στην περίοδο της εφηβείας είναι σχεδόν κανόνας. Τι γονείς θα γίνουν δυο έφηβοι; Η φτώχεια και το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο κρατούν τις γυναίκες ομήρους περασμένων αντιλήψεων.

—Χρειάζονται πρότυπα, λέει η Λουκία.

Η γιατρός τής αρέσει. Μιλάει χωρίς εξάρσεις και φαίνεται να αντλεί τα λεγόμενά της από την πείρα της στις περιοχές αυτές.

—Αυτό που χρειάζεται είναι μια πολιτική που θα αναβαθμίσει τη μειονότητα, μακριά από κοντόφθαλμα συμφέροντα, υποστηρίζει η γιατρός.

—Το σχολείο διαμορφώνει συνειδήσεις, γίνονται πολ-

λές προσπάθειες, τη σιγοντάρει και ο καθηγητής με μείλιχο ύφος.

—Το κράτος κερδίζει τη συνείδηση του πολίτη δίνοντάς του την αξιοπρέπεια που δικαιούται, προσθέτει ο Φιλονίκης.

—Γίνονται βήματα, τεράστια βήματα, λέει ο βουλευτής.

—Στη Θράκη όμως εξαγοράζονται συνειδήσεις στην ελεύθερη αγορά...

Ο απόηχος της φωνής της γιατρού ρίχνει μια αμήχανη σιωπή στο τραπέζι. Η Λουκία σπάει την παγωμάρα, μαθημένη να γεμίζει τις σιωπές σε επίσημα δείπνα...

—Η ωριμότητα του εκλογικού σώματος εξαρτάται πάντα από τη μόρφωση... Έχετε δίκιο, πρέπει να υπολογίζουμε στην παιδεία για να έχουμε το ζητούμενο αποτέλεσμα.

—Ωραία ακούγεται αυτό από μια εκπαιδευτικό, λέει ο Φιλονίκης χαμογελώντας.

Η Λουκία μετά βίας συγκρατεί την έκπληξή της. Πώς γνωρίζει ο Ζωίδης την παλιά της ιδιότητα;

—Η εκπαίδευση είναι εργαλείο, το σχολείο μάχεται την άγνοια και η άγνοια τον φόβο. Χρειαζόμαστε νέες γενιές με ανοιχτό μυαλό, οι εποχές είναι πονηρές. Ο φανατισμός εύκολα διαβρώνει κοινωνίες που δεν δέχονται το διαφορετικό. Βλέπετε τι γίνεται στον κόσμο... λέει χωρίς να γυρίσει προς το μέρος του.

Ο Ζωίδης την κοιτάζει με ενδιαφέρον.

—Εδώ στα μέρη μας χριστιανοί και μουσουλμάνοι ζουν από χρόνια ειρηνικά χωρίς εξάρσεις... παρεμβαίνει ο καθηγητής. Σε αντίθεση με την Ευρώπη, όπου οι μειονότητες αποτέλεσαν κατά καιρούς σημείο τριβής. Στη

Θράκη δεν είχαμε ποτέ συγκρούσεις, ο φανατισμός είναι έννοια άγνωστη, κι αν εξαιρέσουμε τις προσπάθειες της γείτονος... Η Θράκη αποτελεί μια κοινωνία πιλότο για την Ευρώπη, όπου δυο θρησκείες συνυπάρχουν χωρίς προβλήματα.

—Και η μπάρα; Η απομόνωση των ορεινών χωριών; Άστοχα διοικητικά μέτρα; Τα ξεχνάμε όλα... λέει η γιατρός.

—Ε, πού τη θυμήθηκες την μπάρα, γιατρέ μου! αναφωνεί ο νομάρχης.

—Λάθη γίνονται πάντα. Όταν διορθώνονται, επιβραβεύεται η καλή πρόθεση, λέει ο πρέσβης.

—Η αδιαλλαξία καλλιεργείται με σκοπιμότητα. Η πολιτική έχει μεγάλο μερίδιο, λέει η γιατρός λοξοκοιτάζοντας τον βουλευτή και τον νομάρχη.

—Α, ξεχνάμε ότι οι πολιτικοί είναι κομμάτι της κοινωνίας, της απαντάει γελώντας ο νομάρχης. Ύβοννη, πόσες φορές δεν σου προτείναμε να συμμετέχεις σε κάποιο συνδυασμό;

—Νομάρχα μου, είμαι γιατρός, κρατάω νυστέρια στο χέρι μου, του απαντάει κι εκείνη γελώντας. Ποιος θα με ήθελε απέναντί του;

—Γιατρέ μου, είμαι σίγουρος ότι πολλοί θα σε ήθελαν έστω κι έτσι... Λείπουν τέτοιες φωνές, κι ο Τούρκος φοβέρα θέλει...

—Το μειονοτικό θα έπρεπε να εξετάζεται μακριά από τις ελληνοτουρκικές διαφορές, λέει ο Ζωίδης σηκώνοντας το ποτήρι του. Κύριε πρέσβη, αύριο θα έχετε την ευκαιρία να τα δείτε όλα από κοντά. Θα ανέβουμε στο βουνό... Χριστός ανέστη!

Μοιάζουν όλοι να προβάρουν τον ρόλο τους για πολυλοστή φορά. Ο πρέσβης και η γυναίκα του είναι ιδανικοί θεατές, βλέπουν το έργο για πρώτη φορά. Καλή η πρόβα, αλλά η Λουκία προτιμάει το αυθεντικό σκηνικό. Περιμένει την ώρα που θα δει από κοντά τα κύρια πρόσωπα της παράστασης και τη γιατρό πάνω στη σκηνή, αφού είναι πια βέβαιη ότι ο Φιλονίκη Ζωίδης μοιράζεται με τη νέα γυναίκα πέρα από τις απόψεις του και τις ημέρες αργίας τους. Σίγουρα και το ίδιο κρεβάτι.

Η Υβόννη ανταλλάσσει ματιές με τη γυναίκα του πρέσβη. Έχει μια προκατάληψη για τις συζύγους των διπλωματών, η ώριμη κοκκινομάλλα όμως της αλλάζει τη γνώμη. «Πλασιέ!» Της αρέσει ο αυτοσαρκασμός της Λουκίας, ο τρόπος που αντιμετωπίζει την άστατη ζωή που κάνει, τους ευκαιριακούς συνδαιτυμόνες της στην απόμακρη αυτή γωνιά της Ελλάδας. Βάζει όμως στοιχήμα ότι, μέχρι και χτες, δεν είχε ιδέα η κοσμογυρισμένη Λουκία για το τι σημαίνει Ξάνθη. Ούτε θα μπορούσε να φανταστεί ότι η μονάκριβη κόρη της θα κοιμόταν απόψε παρέα με μια Πομάκα. Αν ήξερε βέβαια τι σημαίνει αυτό. Στη ματιά της κομψής φιλοξενούμενης μαρτυρεί και την υποψία για την προσωπική της σχέση με τον Φιλονίκη. Δεν φαίνεται να την εκπλήσσει κάτι τέτοιο, σε αντίθεση με τις συζύγους των υπολοίπων, που τόσο καιρό δεν το έχουν χωνέψει...

Σίγουρα υπήρχαν πολλές νεότερες στη μικρή κοινωνία της πόλης που ανέπνευσαν με ανακούφιση στην άφιξη του ανύπαντρου διευθυντή από την Αθήνα. Συνήθως ξέμενε εδώ πάνω κάποιος παντρεμένος, που αδημονούσε να έρθει το Σάββατο για να γυρίσει στο σπιτά-

κι του. Αντίθετα, ο Ζωίδης, με το που μετατέθηκε στην Ξάνθη, έδειξε μεγαλύτερη ανυπομονησία να γνωρίσει τον κόσμο και την περιοχή. Αναπτέρωσε έτσι το ηθικό πολλών κυριών που ζητούσαν απεγνωσμένα διέξοδο στην επαρχιακή μονοτονία ή τον τυχερό λαχνό για την κόρη τους. Τα 'ξερε όλ' αυτά από μέσα η Ύβοννη. Γέννημα θρέμμα της Ξάνθης και της στείρας νοοτροπίας που χρόνια μπόλιαζε τα μυαλά του κόσμου εδώ πάνω... Εμείς κι ο περίγυρος, ο διπλανός, ο απέναντι, εμείς κι οι άλλοι. Η ζωή του καθενός αντιμέτωπη με τα περιεργα μάτια και το τεράστιο στόμα των άλλων. Εμείς κι η εγκατάλειψη, η απόσταση, ότι συμβαίνει σε κάθε μικρή πόλη. Η επαρχία κατασπαράζει τα παιδιά της κι όσα αντέξουν γίνονται βορά στη μεγαλούπολη. Για να ξεπεταχτούν ανάμεσα από αυτά τα επαρχιωτόπουλα τα φωτεινά μυαλά που μέσα από τον αγώνα τους θα φέρουν την άλλη, την καινούρια ανάσα στο γερασμένο κέντρο. Γιατί μπορεί η καρδιά να χτυπάει στην Αθήνα, όμως ο αέρας έρχεται από τα πνευμόνια, από την περιφέρεια...

Τέτοιο παιδί ήταν η Ύβοννη. Ατίθασο κι ανήσυχο. Ξέφευγε από τη στενή επιτήρηση της μητέρας της, αντιδρούσε στο προκαθορισμένο πλαίσιο συμπεριφοράς στο σπίτι και στο σχολείο. Με το ζόρι στρωνόταν να γράφει ή να κεντήσει, απεχθανόταν τις γυναικείες συντροφικές, που μεγαλόφωνα σχολίαζαν ανακατεύοντας μαζί με την τράπουλα τις οικογενειακές ιστορίες της μισής Ξάνθης. Ξεγλιστρούσε κι έβγαινε στον δρόμο να παίξει με τα παιδιά της γειτονιάς, κουβαλώντας στις τσέπες της κεφτέδες για τα αδέσποτα ή βαμβάκι και

ιώδιο για να γιατρέψει τις πληγές τους. Ήταν η μόνη που άντεχε να φροντίζει ξεκοιλιασμένα σκυλιά και κουτσορευμένες γάτες, θύματα της βιαιότητας παιδιών που κατέβαιναν από άλλες γειτονιές. Γι' αυτό όλοι τη σέβονταν και κανείς δεν τολμούσε να την ακουμπήσει. Κι ήταν φορές που όταν άνοιγε με πετριές κάποιο κεφάλι όλοι φώναζαν «...Τον γιατρό, τον γιατρό...» κι έστελναν και καλούσαν την Υβόννη. Εκείνη τότε έπαιρνε οινόπνευμα και γάζες από το ιατρείο του μπαμπά της κι έτρεχε προς βοήθεια. Η ανακούφιση που χάριζε και το βλέμμα ευγνωμοσύνης που εισέπραττε ήταν μεγάλη ικανοποίηση γι' αυτή.

«Θα γίνω γιατρός!» είπε ένα βράδυ στον πατέρα της, θα 'ταν δεν θα 'ταν δέκα χρονών.

«Χρειάζεται διάβασμα...» της είπε εκείνος.

Η Υβόννη στρώθηκε στα βιβλία. Σταμάτησε να συγυρίζει το δωμάτιό της, έκοψε μεμιάς το κέντημα, το πλέξιμο και τα μαθήματα πιάνου. Στις υστερικές κρίσεις της μάνας της απαντούσε στερεότυπα:

«...Αφού θα γίνω γιατρός!».

Παραφυλούσε στο ιατρείο του μπαμπά της τους ασθενείς που καρτερικά περίμεναν τη σειρά τους. Παρόλο που ήταν απαγορευμένο να μπαίνει σ' εκείνο τον χώρο, έβρισκε χίλιες αφορμές για να περάσει από εκεί. Τακτοποιούσε τα περιοδικά στο τραπεζάκι, έτρεχε κι άνοιγε την πόρτα πριν προλάβει άλλος, έφερνε την ομπρέλα που στέγωνε στον διπλανό διάδρομο... Πρέπει να ήταν δεκατριών χρονών όταν πέρασε για πρώτη φορά την μπάρα! Ήταν κι ο μεγαλύτερος σταθμός στη μέχρι τότε ζωή της. Ο πατέρας της, από τους καλύτε-

ρους χειρούργους της περιοχής, έβγαινε κατά διαστήματα κι εξέταζε τους κατοίκους των ορεινών χωριών, τους απομονωμένους Πομάκους, που ζούσαν στα χωριά τους ξεκομμένοι από τον υπόλοιπο κόσμο. Για να διασχίσεις την περιοχή τους, έπρεπε να έχεις άδεια του στρατού. Κατάπληκτη η μικρή Ύβοννη είδε τους φαντάρους να σηκώνουν τη διαχωριστική μπάρα και μεμιάς, ως διά μαγείας, το σκηνικό να αλλάζει. Το στρατιωτικό τζίπ με δυσκολία διέσχισε τον κακοτράχαλο δρόμο, την ξυλιασμένη λάσπη. Στην απαρχή της ανοιξιάτικης εκείνης μέρας, κουλουριασμένη στη ζεστή αγκαλιά του πατέρα της, η Ύβοννη αντίκρισε για πρώτη φορά τα χωριά σκαλωμένα στις πλαγιές των βουνών, τους κακοντυμένους ανθρώπους ταλαιπωρημένους από τον χειμώνα, τα ξυπόλυτα παιδιά στη σειρά να περιμένουν μια σοκολάτα. Και τα κορίτσια με τις γυναίκες... Αχ, αυτά τα κορίτσια! Ανεξίτηλο χνάρι στη μνήμη της τα κορίτσια με τις μαντίλες στο κεφάλι που γύμνωναν τα εφηβικά τους κορμιά, δυο κάτια* από τον βήχα που τα θέριζε. Κάλπαζε τότε στα χωριά η φυματίωση. Όταν ξαναπέρασε την μπάρα, στον γυρισμό, η Ύβοννη είχε μεγαλώσει. Την άλλη μέρα τής ήρθε και η περίοδος, που περίμενε από καιρό...

Πέρασε στην Ιατρική της Θεσσαλονίκης. Σε όλη τη διάρκεια των φοιτητικών της χρόνων οι εικόνες από τις επισκέψεις που έκανε με τον πατέρα της στα πομακικά χωριά έγιναν η κινητήριος δύναμη να μη χάσει χρόνο πλανεμένη από τη γοητεία της πόλης, από την ίδια τη ζωή. Γιατί η Ύβοννη ήταν επιρρεπής στις απολαύσεις...

* Γίνομαι δυο κάτια: διπλώνομαι στα δύο.

Κατ' αρχάς απολάμβανε την αίσθηση ελευθερίας μακριά από την καταπίεση της υστερικής μητέρας της. Έπειτα ήταν οι άντρες... Άλλος σταθμός στη ζωή της! Διάβασμα, ξενύχτι κι έρωτας! Του 'δωσε και κατάλαβε! Είχε χάσει τα όρια νύχτας και μέρας. Όχι όμως και τον σκοπό της. Αυτός παρέμενε πάντα ο ίδιος. Τα μαντιλοδεμένα κεφάλια, οι σκυμμένες στα χωράφια γυναίκες, τα μωρά με τις μυξιασμένες μύτες, χωρίς φάρμακα, οι ετοιμόγεννες, όμηροι στα απάτητα από το χιόνι χωριά τους, στο έλεος του χειμώνα.

Τα καλοκαίρια, μαυρισμένη από τον ήλιο των νησιών, γυρνούσε στην Ξάνθη κι εφοδιασμένη με την άδεια περνούσε στην άλλη μεριά. Έτσι την έλεγε. Ο φαντάρος στο τιμόνι δεν τολμούσε να κρυφοκοιτάξει τα ηλιοκαμένα γόνατά της. Η διαταγή του στρατηγού απειλή για οποιοδήποτε παραστράτημα.

«...Την κόρη του γιατρού και τα μάτια σας... Μη μας τη φάει κανέναν Τούρκος...»

Η Ύβοννη σ' εκείνες τις επισκέψεις της μοίραζε φρούτα και γλυκά στα παιδιά, παυσίπονα και σερβιέτες στα κορίτσια. Οι γέροντες του χωριού θυμούνταν την κόρη του γιατρού μικρή που ανέβαινε στα χωριά τους, τη δέχονταν στην παρέα τους έξω από το μπακάλικο της πλατείας, που λειτουργούσε και σαν καφενείο. Οι γυναίκες την έβαζαν στα σπίτια τους, της μάθαιναν τραγούδια στη γλώσσα τους κι εκείνη φεύγοντας τους άφηνε περιοδικά μόδας. Κι ο ιμάμης δεχόταν να μπάσει στο τζαμί την ανυπόδητη Ύβοννη, που τον κατέκλυζε με ερωτήσεις και αμερικάνικα τσιγάρα. Του έπαιρνε την άδεια, μάζευε κορίτσια και γυναίκες, αργά τ' απόγευμα, σ' ένα

σπίτι· από τα πριν συμφωνημένο. Έρχονταν κατάκοπες από τα χωράφια, πλυμένες όμως και λουσμένες όλες. Αφήνονταν στα μαγικά αγγίγματα της Υβόννης για να ρουφήξει το άνυδρο δέρμα τους τη γλυκιά κρέμα. Ήταν και μερικές που γύμνωναν τα μπράτσα, άλλες έγλειφαν λαίμαργα τα χείλη την ώρα που η Υβόννη άπλωνε στο ξεραμένο πρόσωπο την υδατική ενίσχυση. Έπεφταν τότε οι μαντίλες, άνοιγαν τα πουκάμισα, ξεχύνονταν έξω οι καρδιές. Κι όταν αργότερα, γιατρός τελειωμένη, ανέβαινε στο βουνό με τα κλιμάκια του νοσοκομείου για την ετήσια μαστογραφία, τα κορίτσια των περασμένων χρόνων έκαναν ουρά με τα μωρά στις αγκαλιές κι όλο εμπιστοσύνη αφήνονταν στα χέρια της, μοιράζονταν μαζί της κρυφές κουβέντες και μυστικά.

Είχαν αλλάξει πολλά πράγματα από τότε. Στα κοινά χωριά είχε φτάσει η άσφαλτος, όπως έλεγαν τον δημόσιο δρόμο, μα το κυριότερο ήταν το ξήλωμα της μπάρας. Είχε μπει ο χειμώνας. Η Υβόννη οδήγησε για πρώτη φορά το αυτοκίνητό της χωρίς την ειδική άδεια. Στη διαδρομή τραγουδούσε:

«...Δυνατά, δυνατά, γίναν όλα δυνατά τ' αδύνατα...».

Φορτωμένο το Βόλβο με λουλούδια για να τα μοιράσει στους φίλους της. Ήταν κι η πρώτη φορά που τους μίλησε για το έιτζ. Μαζεμένοι όπως ήταν στα μπακάλικα και στα καφενεία, οι άντρες άκουσαν σιωπηλοί την Υβόννη να τους εξηγεί και να περιγράφει τον κίνδυνο. Ήταν εξάλλου ορατός... Η κατάρρευση του ανατολικού μπλοκ συμπαρέσυρε αμέτρητες καλλονές, που από τα ανοιχτά σύνορα σαν ποταμίσιος γόνος κατακάθισαν

στα πεδινά. Όμως οι γυναίκες στο βουνό ακόμα σκέπαζαν το κεφάλι τους με μαντίλι.

«Δεν ενοχλεί το μαντίλι που κρύβει το κεφάλι, αλλά αυτό που κλείνει τα μάτια και τ' αυτιά» έλεγε η Ύβόννη. «...Κρατήστε τη μαντίλα στα μαλλιά σας και τις φορεσιές σας όπως θέλετε, μάθετε όμως να διαβάζετε. Χωρίς γράμματα θα χαθείτε...» επαναλάμβανε στις κοπέλες όταν ανέβαινε στα χωριά.

Με τον καιρό, η καχυποψία, σαν βρεμένο ρούχο, έπεσε από πάνω τους. Σε άλλα χωριά βοήθησε λίγο ο δάσκαλος, λίγο ο ιμάμης, οι γέροι των παιδικών της χρόνων. Αυτούς είχε υποστηρικτές όταν έβρισκε δυσκολίες... Γιατί ήταν και χωριά που δεν τη δέχονταν. Το φύλο της και τα λόγια που φυσούσε στα μυαλά των νέων ενοχλούσαν αυτούς που θεωρούσαν τους χωρικούς εύκολη εκλογική πελατεία και τους άλλους που πλήγιαζαν με φανατισμό τους ανθρώπους σφυρίζοντας απειλές.

«Οι άνθρωποι του τουρκικού προξενείου με παράδες και φοβέρα πολεμούν την αδιαφορία τη δική σας...» έλεγαν κουνώντας το κεφάλι τους στενοχωρημένα οι ξεδοντιασμένοι γέροντες. «...Πάνω μας βγάζετε κι οι δυο το άχτι σας, μπουκώνουν με μπαχτσίσια μερικούς, μα οι πολλοί δεν είδαμε κανένα χέρι τόσα χρόνια. Ο Θεός όμως μεγάλος...»

Τον Φιλονίκη τον γνώρισε πάνω στα χωριά. Μόλις είχε αναλάβει τα καθήκοντά του και συναντήθηκαν σ' ένα σχολείο. Εκείνη εξέταζε τα παιδιά, εκείνος είχε έρθει να ακούσει τα προβλήματα των δασκάλων. Η Ύβόννη είχε καιρό να λιμπιστεί έτσι άντρα. Ένωσε παγιδευμένη από το πρώτο λεπτό, σκίρτησε κάτι μέσα της όταν τον

είδε ανάμεσα στους δικούς της ανθρώπους. Γιατί έτσι αισθανόταν για τους κατοίκους των χωριών. Κι ύστερα ο Φιλονίκης είχε μια άνεση με τους μουσουλμάνους. Τον παρατηρούσε σ' εκείνη την πρώτη τους συνάντηση και φούντωνε μέσα της η επιθυμία. Δεν μπόρεσε να κρύψει για πολύ τα αισθήματά της. Ούτε κι εκείνος. Την κάλεσε να τον επισκεφθεί στο γραφείο. Τη δεύτερη φορά την κάλεσε στο σπίτι. Ο Φιλονίκης έμενε σ' ένα σπίτι της παλιάς Ξάνθης, εκεί όπου η Ύβόνη είχε περάσει δύο χρόνια από την παιδική της ηλικία.

«Απόλλων» λεγόταν το μεγάλο διώροφο με τις ημι-κυκλικές προσόψεις κι είχε χτιστεί, μετά τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο, στη θέση του θεάτρου «Απόλλων», που είχε θρέψει τον ερασιτεχνικό σύλλογο «Ορφέας» και είχε φιλοξενήσει, όπως έλεγαν οι ντόπιοι, το ταλέντο του Αιμίλιου Βεάκη. Άλλοι έλεγαν πως μέχρι και η Σάρα Μπερνάρ είχε παίξει πάνω στο σανίδι του. Μοναδικό θέατρο για την περιοχή, το είχε χτίσει ο Ιωάννης Δημητρακόπουλος, όταν παντρεύτηκε τη μια κόρη του καπνέμπορα Κουγιουμπζόγλου. Το θέατρο είχε ζήσει μεγάλες δόξες και συναγωνιζόταν με το καφενείο «Ωραία Θέα», που βρισκόταν λίγο πιο κάτω, εκεί όπου παραλήδες Τούρκοι και οι Ρωμιοί καπνέμποροι μετρούσαν με τη σέσουλα τις λίρες για χατίρι των κοριτσιών. Μέχρι και σινεμά είδαν τότε οι Ξανθιώτες στο θέατρο «Απόλλων», που κάηκε στη βουλγαρική κατοχή, τον καιρό των Βαλκανικών πολέμων. Οι κληρονόμοι του Δημητρακόπουλου πούλησαν το ερείπιο στον Φωκίωνα Καραδήμουγλου, που έχτισε στη δεκαετία του '20 ένα αρχοντικό με δυτικά αρχιτεκτονικά στοιχεία, περιτριγυρισμένο από

έναν μεγάλο κήπο. Καμάρωνε ο ιδιοκτήτης του γι' αυτό το δείγμα του εκλεκτικισμού με το οποίο είχε προικίσει την πιο παλιά συνοικία της Ξάνθης. Το σπίτι επιτάχτηκε κατά την περίοδο του Β' Παγκοσμίου πολέμου από τους Βούλγαρους και χρησιμοποιήθηκε από τους κατακτητές ως αρχηγείο της βουλγαρικής αστυνομίας, της περιβόητης Οχράνα.

Αυτό το σπίτι είχε νοικιάσει για ένα διάστημα ο πατέρας της για να στεγάσει κατοικία και ιατρείο. Όμως ήταν δύσκολο να ζεσταθεί τέτοιος χώρος. Για δυο χειμώνες τουρτούριζαν από το κρύο στα αχανή δωμάτια. Η Ύβοννη θυμόταν τις παγωμένες νύχτες που περνούσε αγκαλιά με την αδελφή της σ' ένα κρεβάτι, κάτω από το ζωγραφιστό ταβάνι, γκριζο με βυσσινιά λουλούδια, που τις πλάκωνε σαν βαρύς μολυβένιος ουρανόσ. Δεν έμειναν για πολύ εκεί. Δεν βόλεψε. Έλειπαν και οι δυο πόρτες που ήταν αναγκαίες για να εξυπηρετούνται οι ένοικοι και οι ασθενείς. Η μητέρα της διαμαρτυρόταν που δεχόταν από την πόρτα του σπιτιού αρρώστους και φιλενάδες συγχρόνως. Έμεινε η θύμηση στην Ύβοννη της μαρμάρινης σκάλας που έβγαζε στον κήπο και του ζωγραφιστού ταβανιού στο γωνιακό δωμάτιο.

Όταν μπήκε στον «Απόλλωνα» καλεσμένη από τον Φιλονίκη, ήταν το πρώτο που ζήτησε να δει τα βυσσινιά λουλούδια στην οροφή τουωματίου της. Ήταν κι η μόνη ζωγραφιά που είχε σωθεί σε όλο το σπίτι. Κακός ο χρόνος, δύστροπος... Μετά από τριάντα χρόνια η Ύβοννη, ζεσταμένη από τα φιλιά του Φιλονίκη, παραδομένη στα χάρδια του, είδε με άλλο μάτι το γκριζο επιστέγασμα των παιδικών της ονείρων. Απογειώθηκε στον μο-

λυβένιο ουρανό, έτοιμη να εκραγεί σαν βυσσινί πυροτέχνημα. Γέλασε από ευχαρίστηση στη σκέψη ότι μετά από τόσα χρόνια μπορούσε να τρέμει σύγκορμη στο ίδιο δωμάτιο όχι από το κρύο αλλά από απόλαυση και ηδονή που της προκαλούσε ο έρωτας. Ένας έρωτας που τη βρήκε αργοπορημένα, ώριμη πια, της έδωσε μια και την έριξε από τα σύννεφα του ζωγραφισμένου ουρανού κι έσκασε σαν γινωμένο φρούτο στα γυαλισμένα σανίδια, ακριβώς εκεί που την άλλη μέρα ο Φιλονίκης μετέφερε το διπλό κρεβάτι τους.